

مطالعه عوامل تأثیرگذار در جذب سرمایه‌گذاری خارجی

علی جوکار^۱، مریم افشاری^۲

تاریخ پذیرش: ۱۳/۰۵/۱۴۰۱

تاریخ دریافت: ۰۸/۱۰/۱۴۰۰

چکیده

توسعه اقتصادی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل اثرگذار بر پیشرفت یک کشور نقش انکارناپذیری را در رفاه مادی جامعه و نیز دستیابی به جایگاهی مناسب در عرصه بین‌الملل داشته است. از این رو تحقیق حاضر با هدف شناسایی موانع اصلی جذب سرمایه‌گذاری خارجی و راه‌های رفع آن‌ها در جهت افزایش سرمایه‌گذاری در ایران انجام شده است. این پژوهش به‌صورت توصیفی-تحلیلی و با روش فیش‌برداری از منابع کتابخانه‌ای انجام شده است. در ادامه در پاسخ به این سؤال تحقیق که موانع جذب بیشتر سرمایه‌گذاری خارجی در ایران و راهکارهای رفع آن کدامند؟ باید بیان کرد که با توجه به مصاحبه‌های انجام شده، موانع و فرصت‌های سرمایه‌گذاری خارجی به ترتیب اولویت، شامل فرصت‌ها نظیر: پتانسیل‌های فراوان و فرصت‌های زیاد سرمایه‌گذاری، جمعیت جوان و فعال و تحصیل کرده، نیاز کشور به سرمایه‌های مادی و مدیریت خارجی، نرخ بالای بازده سرمایه‌گذاری در بازارهای پول و سرمایه کشور و طرح‌های عظیم در دست اجرا در بخش‌های صنعتی و موانع شامل نبود یک برنامه مدون و عزم ملی برای جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) وجود موانع حقوقی و سیاسی، عدم توانایی معرفی پتانسیل‌ها و فرصت‌های سرمایه‌گذاری و ریسک‌های پیرامون سرمایه‌گذاری خارجی می‌باشند.

کلیدواژه: سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI)، تولید ناخالص داخلی (GDP)، توسعه اقتصادی.

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق خصوصی، واحد بین‌الملل کیش، دانشگاه آزاد اسلامی، هرمزگان، ایران (نویسنده مسئول).

Email: Alijokarlaw@yahoo.com

۲. عضو هیئت‌علمی گروه حقوق بین‌الملل، واحد دماوند، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

مقدمه

توسعه اقتصادی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل اثرگذار بر پیشرفت یک کشور نقش انکارناپذیری را در رفاه مادی جامعه و نیز دستیابی به جایگاهی مناسب در عرصه بین‌الملل داشته و این مهم بدون سرمایه‌گذاری و به‌کارگیری تمامی امکانات و استعدادهای سرمایه‌ای و انسانی آن کشور به جایگاه واقعی خود نخواهد رسید. علاوه بر منابع داخلی، منابع خارجی به‌عنوان یک مکمل عمل نموده و تأثیر غیرقابل‌انکار آن را در بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته می‌توان مشاهده نمود. امروزه بسیاری از کشورهای درحال توسعه، سرمایه‌گذاری خارجی را به‌عنوان منبع مهمی برای به دست آوردن منابع موردنیاز خود قلمداد نموده و بسیاری از طرح‌ها و پروژه‌های اقتصادی خود را توسط این نوع روش تأمین مالی خارجی به مرحله اجرا و بهره‌برداری درمی‌آورند. سرمایه‌گذاری خارجی به سبب نقش مؤثری که در فرآیند رشد اقتصادی و نیز در انتقال دانش فنی مهارت‌های مدیریتی و رفع تنگناهای ارزی ایفا می‌کند و نیز به دلایل مختلفی مانند پایین بودن نرخ سود و فرصت‌های سرمایه‌گذاری یا وجود منابع مازاد بر نیازهای سرمایه‌گذاری در کشور مبدأ همواره و از هر دو سوی کشورهای میزبان و نیز خود سرمایه‌گذاران موضوعی مهم و قابل توجه به شمار می‌آمده است. هرچند نظریه واحدی درباره دلایل سرمایه‌گذاری خارجی وجود ندارد، پیش آمدن فرصت‌های جدید برای سرمایه‌گذاران منافع قابل توجه آن برای کشورهای میزبان سبب شده است تا در دهه‌های اخیر کوشش چشمگیر برای یافتن معیارهایی برای افزایش میزان جذب سرمایه‌گذاری خارجی و کنترل درجه تأثیر آن بر فرآیند رشد و توسعه اقتصادی از طریق اتخاذ رویکردهای سیاستی ویژه‌ای در زمینه شرایط ورود سرمایه تنظیم و نظارت بر فعالیت سرمایه‌گذاران و نیز درباره بازگرداندن اصل و فرع سرمایه‌های خارجی انجام شود (Arumugam, 2009: 56-78).

پیشینه پژوهش

با توجه به اهمیت جذب سرمایه‌گذاری خارجی تحقیقات و مطالعات زیادی در دنیا در این زمینه صورت گرفته که از جمله آن‌ها می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد: در مقاله‌ای به نقش سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در توسعه اقتصادی پرداخته و نقش عوامل محیطی سیاسی و اجتماعی را در جذب سرمایه‌گذاری خارجی بررسی نموده‌اند (Nor, 2009: 138). در یک تحقیق به بررسی علل

افزایش نرخ جذب سرمایه‌گذاری خارجی در کشور مالزی پرداختند و چهار عامل داخلی و خارجی را در این مورد بررسی نمودند.

در تحقیق دیگری (73: 2014, Asrar) به نقش تغییراتی که در قوانین کشور مالزی در جهت جلب سرمایه‌گذاری خارجی وضع گردیده‌اند، پرداخته است. بستر مناسبی که کشور مالزی برای جذب سرمایه‌گذاران خارجی فراهم نموده تأثیر بسزایی بر اقتصاد این کشور داشته که به میزان این مورد در پژوهش خود پرداخته‌اند (28: 2012, Cassey).

بختیاری کشکمانی (۱۳۹۳) در پایان‌نامه خود تحت عنوان «جایگاه سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشورهای در حال توسعه و عوامل مؤثر بر جذب آن» پرداخته است. در پایان‌نامه دیگری ملکی (۱۳۸۹) به تأثیر بررسی تأثیر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر رشد اقتصادی با تأکید بر کشورهای صادرکننده نفت پرداخته است.

رحمانی (۱۳۹۰) در پایان‌نامه خود با عنوان «بررسی تأثیر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر رشد اقتصادی ایران» به شناسایی عوامل مؤثر بر عرضه سرمایه‌گذاری خارجی در ایران و بررسی آثار این‌گونه سرمایه‌گذاری‌ها بر متغیرهای کلان اقتصاد ایران پرداخته است.

هدف کلی پژوهش، شناسایی موانع اصلی جذب سرمایه‌گذاری خارجی در ایران از قبیل موانع حقوقی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی و راه‌های رفع آن‌ها در جهت افزایش سرمایه‌گذاری می‌باشد. با وجود تلاش قابل‌تقدیر مسئولان، پس از جنگ تحمیلی در جهت توسعه کشور، وضعیت فعلی اقتصادی هماهنگ با ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های فراوان موجود در کشور نبوده و یک بررسی اجمالی، عدم تکافوی منابع داخلی را جهت نیل به جایگاهی مناسب گوشزد می‌نماید. در این میان جذب سرمایه‌گذاری خارجی به‌عنوان حلقه‌ای گمشده خودنمایی نموده و به نظر می‌رسد برای افزایش توسعه پایدار توجه بیش‌ازپیش بدین مقوله غیرقابل‌اجتناب است. بنابراین باید با اقدامات زیر بنایی در جهت جذب هر چه بیشتر سرمایه‌گذاری خارجی اقدام گردد و در این راستا موانع جدی که بر سر راه وجود داشته را حذف کرد که برطرف کردن آن‌ها همت تمامی ارکان نظام در قوای مقننه و مجریه را می‌طلبد. حذف این موانع پروژه‌ای ملی و دشوار بوده که در صورت تحقق این امر بازم کار به پایان نرسیده، بلکه در آغاز راه قرار گرفته‌ایم، زیرا با استفاده از فنون بازاریابی باید به دعوت سرمایه‌گذاران و رقابت با سایر کشورهایی که بستر سرمایه‌گذاری را فراهم آورده‌اند، بپردازیم. پژوهش حاضر از نوع اسنادی و توصیفی مبتنی بر شواهد برگرفته از مطالعه اسناد، کتب، قوانین و

مقررات، مقالات و اینترنت و ابزار جمع‌آوری اطلاعات به روش کتابخانه‌ای است. نتایج حاصل از این تحقیق می‌تواند مورد استفاده حاکمیت، تصمیم‌گیرندگان بازار سرمایه، سرمایه‌گذاران داخلی و مدیران شرکت‌ها قرار گیرد.

۱. اهمیت سرمایه‌گذاری خارجی

جذب سرمایه و سرمایه‌گذاری خارجی به سبب کارکرد و نقش مثبت و مؤثر آن، راهی برای تسریع حرکت اقتصاد به سوی توسعه و ایجاد اشتغال است و از آن می‌توان به‌عنوان اهرمی برای توسعه و رشد اقتصادی کشور به کار گرفت. همچنین سرمایه‌گذاری خارجی می‌تواند باعث اصلاح و انتقال نظام مدیریتی، مهارتی و تبادل تجربیات اقتصادی و به‌کارگیری فناوری‌های نوین منجر شود. از آنجاکه سرزمین پهناور کشور ما به برکت موقعیت ممتاز جغرافیایی و دارا بودن منابع و توانمندی‌های سرشار اقتصادی، پیوسته مورد توجه سرمایه‌گذاران خارجی بوده و هست بنابراین بهره‌گیری از علم و تدبیر و مدیریت صحیح و هدفمند در استفاده از این‌گونه منابع و پتانسیل‌ها از مهم‌ترین الزامات برای دستیابی به توسعه پایدار کشور است که اراده و عزم جدی مسئولین را برای تسهیل و فراهم نمودن هر چه بیشتر بستر و زمینه‌های جذب و مساعد نمودن فرایند و فضای کسب‌وکار و سرمایه‌گذاری را برای متقاضیان می‌طلبد، زیرا با توجه به شرایط نوین اقتصاد جهانی و تحولات تجارت بین‌المللی بازار، در یک نقطه از جهان تراکم و تکاثر سرمایه و فناوری و در نقطه دیگری از جهان مزیت نسبی منابع و عوامل طبیعی و جغرافیایی وجود دارد. ایجاد ادغام و هم‌افزایی این دو پتانسیل بالقوه، موجب ایجاد منافع فی‌مابین و در نهایت باعث رشد و توسعه می‌شود. در ایران برای دستیابی به سهمی از حجم بزرگ جریان سرمایه در جهان تاکنون تلاش‌های زیادی شده و موانع و مشکلات بسیاری پشت سر گذاشته شده است. اما هنوز سهم ایران در جذب و به‌کارگیری این‌گونه سرمایه‌های خارجی علی‌رغم برخوردار بودن از موقعیت ویژه و ممتاز خود که امکان دسترسی آسان به بازارهای منطقه را فراهم می‌آورد و نیز برخوردار بودن از منابع و پتانسیل‌های لازم برای سرمایه‌گذاری، تاکنون نتوانسته به عللی سهم قابل توجهی از این سرمایه‌ها را به خود اختصاص دهد.

علل و انگیزه‌های جریان سرمایه بین کشورهای مختلف تا حدود زیادی با علل و انگیزه‌های انتقال سرمایه بین بازارهای مختلف در داخل یک کشور یکسان‌اند. عوامل اقتصادی، مالی، فنی (سود و بازدهی، تغییرات نرخ ارز، کسری بودجه، اثرات مالیات‌های داخلی، عوامل حمایتی، سیاست‌های

تجاری و ارزی مناسب، بازارهای پولی و مالی، عوامل سیاسی، عوامل جغرافیایی در واقع عواملی هستند که با استفاده از آن‌ها می‌توان به جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی اقدام کرد.

بازدهی مورد انتظار در انتقال سرمایه، اصلی‌ترین عامل است. از آنجایی که کشورهای در حال توسعه دارای نیروی کار فراوان، مواد اولیه ارزان و بازارهای مصرفی اشباع نشده هستند، توجیه اقتصادی مناسب برای انتقال سرمایه به این کشورها مشروط به وجود سایر عوامل، وجود خواهد داشت. مسئله نرخ ارزی یکی از عوامل تعیین‌کننده در محاسبه سودآوری و کارایی پروژه‌های سرمایه‌گذاری است و این موضوع می‌تواند کل فرآیند سرمایه‌گذاری و انتقال وجوه سرمایه به داخل اقتصاد کشورهای در حال توسعه را تحت الشعاع قرار دهد. همچنین ثبات نرخ ارز باعث اطمینان در محیط اقتصادی داخلی می‌شود و در نتیجه سرمایه‌گذاران می‌توانند با سهولت بیشتری در مورد سرمایه‌گذاری در زمان حال و آینده تصمیم‌گیری کنند. وضعیت مالی دولت نیز سرمایه‌گذاری و جریان سرمایه را تحت تأثیر قرار می‌دهد. چنانچه دولت با کسری مواجه باشد و آن را با انتشار اسکناس تأمین کند، اشاره‌ای توری به وجود خواهد آمد و اگر از طریق فروش اوراق قرضه و استقراض از خارج باشد نیز خروج سرمایه از کشور را تشویق می‌کند، زیرا فروش اوراق قرضه و استقراض از خارج جزء تعهدات کشور است که باید در آینده بازپرداخت شود. همچنین یکی از مهم‌ترین عوامل جذب سرمایه‌های خارجی، سیاست‌های حمایتی دولت است. نحوه سرمایه‌گذاری دولت در بخش‌های اقتصادی نقش مهمی را در حیطه عمل بخش خصوصی بازی می‌کند. سرمایه‌گذاری‌های دولت باید باعث تشویق بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری شده و بلندمدت و زیربنایی و مکمل سرمایه‌گذاری بخش خصوصی باشد. از طرف دیگر، امتیاز خروج سود ویژه سرمایه‌گذار خارجی برای او انگیزه سرمایه‌گذاری بیشتری را ایجاد خواهد کرد، چراکه یک سرمایه‌گذار خارجی نه تنها به سودآوری پروژه می‌اندیشد، بلکه قابل انتقال بودن آن را نیز در نظر می‌گیرد. از سوی دیگر ثبات اجتماعی، ثبات سیاسی، ساختار سیاسی جامعه، نوع حکومت، قدرت دولت و نحوه تصمیم‌گیری، نظم سازمانی و موقعیت جغرافیایی کشور از جمله آب‌وهوا، ناهمواری‌ها، نوع گیاهان، مسائل جمعیتی، مکان استقرار در حیات انسانی و دسترسی به گذرگاه‌های تجاری از عوامل تشویق و تهدیدکننده سرمایه‌گذاری‌های خارجی است. بنابراین از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر رشد اقتصادی کشورها و به خصوص کشورهای در حال توسعه، فراهم آوردن سرمایه به‌منظور تأمین مالی طرح‌های سرمایه‌گذاری است. چنانچه شرایط سرمایه‌گذاری در کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای در حال گذار تضمین شود، سرمایه‌گذاران بین‌المللی میل و

رغبت بیشتری برای حضور در این‌گونه بازارها خواهند داشت که این امر به کشورهای میزبان نیز فرصت بهره‌گیری از مزیت‌های نسبی، رشد اقتصادی، اشتغال‌زایی و دستیابی به دانش و فناوری روز برای تولید کالاهای رقابتی در عرصه بین‌المللی را می‌دهد. بنابراین، تسریع جریان ورود سرمایه‌گذاری خارجی منافع متقابلی را برای کشورهای میزبان و سرمایه‌گذاران بین‌المللی فراهم می‌سازد. در نتیجه به‌منظور کسب بیشترین منفعت از سرمایه‌گذاری خارجی و افزایش توان جذب آن در کشورهای در حال توسعه‌ای مانند ایران بایستی ثبات سیاسی و امنیت اقتصادی، بهبود زیرساخت‌ها، وضع و اجرای قوانین و مقررات مناسب مورد توجه جدی قرار بگیرد. توجه ویژه به چنین زیرساخت‌هایی موجب دستیابی به رقم بالایی از جذب سرمایه‌های خارجی در میان کشورهای منطقه شده، روند توسعه‌یافتگی را سهل‌تر و آسان‌تر می‌نماید.

قاعدتاً برای ایجاد تغییر و تحولات اساسی و بنیادی در کشور جهت رسیدن به جایگاه رشد و توسعه تعالی موانع و محدودیت‌های زیادی وجود دارد که رفع این‌گونه موانع و محدودیت‌ها می‌تواند بستری لازم را برای بهره‌مندی از سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی و پیشبرد اهداف برنامه‌های توسعه کشور را فراهم نماید.

۲. ابعاد سرمایه‌گذاری خارجی

در مصاحبه‌های انجام‌شده نقاط قوت و ضعف سرمایه‌گذاری خارجی توسط مصاحبه‌شوندگان اولویت‌بندی گردید که با توجه به اظهار نظر اکثریت این نقاط قوت و ضعف به ترتیبی که در مدل آورده شده است منظم گردیده‌اند. همچنین فرصت‌ها و تهدیدهایی که سرمایه‌گذاری خارجی در ایران با آن مواجه می‌باشد نیز با توجه به اظهارات این صاحب‌نظران به صورت ذیل اولویت‌بندی گردیده‌اند.

۲.۱. نقاط قوت

- پتانسیل‌های فراوان و فرصت‌های زیاد سرمایه‌گذاری؛
- جمعیت جوان، فعال و تحصیل‌کرده؛
- نیاز کشور به سرمایه‌های مادی و مدیریت خارجی؛
- نرخ بالای بازده سرمایه‌گذاری در بازارهای پول و سرمایه کشور؛

➤ طرح‌های عظیم در دست اجرا در بخش‌های عمرانی / صنعت.

۲.۲. موانع

- نبود یک برنامه مدون و عزم ملی برای جذب FDI؛
- وجود موانع متعدد از جمله موانع حقوقی و سیاسی؛
- عدم توانایی معرفی پتانسیل‌ها و فرصت‌های سرمایه‌گذاری؛
- ریسک‌های پیرامون سرمایه‌گذاری خارجی.

۲.۳. فرصت‌ها

- منابع غنی معدنی و ذخایر نفت و گاز؛
- فرصت‌های بی‌نظیر برای جذب توریسم؛
- فرصت‌های مناسب در بازار سرمایه کشور؛
- وقوع بحران مالی در غرب و ناامنی رخ داده در نقاط جهان؛
- موقعیت ژئواستراتژیک ایران و دسترسی به آب‌های آزاد.

۲.۴. تهدیدها

- تحریم اقتصادی ایران از سوی غرب؛
- انعکاس چهره ایران در رسانه‌های غرب؛
- عدم وجود ثبات سیاسی داخلی و خارجی؛
- عملکرد بهتر رقبا در جذب FDI؛
- امکان تغییر رویه‌ها و قوانین با تغییر دولت.

۳. نتیجه‌گیری و پیشنهاد

تلاش برای جذب سرمایه‌های خارجی و استفاده از روش‌های تأمین منابع مالی خارجی غیر قرضی و یا سایر روش‌های استقرایی به‌خودی‌خود نشانگر ضعف اقتصادی محسوب نمی‌شود بلکه راهی

برای تسریع حرکت اقتصاد به سوی توسعه و ایجاد اشتغال است و می‌تواند به‌عنوان اهرمی برای ثبات توسعه و رشد اقتصادی به‌کاررفته شود. به عبارتی قدرت جذب تسهیلات و اعتبارات خارجی از مؤسسات مالی بین‌المللی و میزان جذب سرمایه‌های خارجی از سوی کشور میزبان و سرمایه‌پذیر، یکی از نشانه‌های سطح استحکام اقتصادی و سیاسی کشور میزبان محسوب می‌گردد. تأمین منابع مالی خارجی روش مناسبی برای تأمین نیاز ارزی در پروژه‌های بالاسری اجتماعی از قبیل احداث سد، جاده، نیروگاه و... هستند که نهایتاً موجب افزایش تولید، رفاه اقتصادی و بهبود موازنه تجاری و رشد و توسعه اقتصادی کشور می‌گردد. سرمایه‌گذاری خارجی در تبادلات تجربیات اقتصادی بین کشورهای سرمایه‌گذار و کشورهای سرمایه‌پذیر و به‌کارگیری فناوری و فناوری‌های نوین بسیار مؤثر می‌باشد. سرمایه‌گذاران خارجی بیشتر تمایل به سرمایه‌گذاری در آن گروه از کشورهایی دارند که ضمن ثبات نسبی اقتصادی، از کمترین تنش‌های سیاسی برخوردار باشند. به همین منظور، شرکت‌های چندملیتی و فراملیتی سرمایه‌گذار خارجی به‌طور مداوم، کشورهای مختلف سرمایه‌پذیر را از دیدگاه‌های مختلف اقتصادی و سیاسی مورد تحلیل و ارزیابی قرار داده و در گروه‌های مختلف طبقه‌بندی می‌کنند و بر اساس اطلاعات حاصله، سرمایه‌های خود را به سوی کشورهای سرمایه‌پذیری که از درجه بالای امنیت سرمایه‌گذاری برخوردار بوده و دارای رتبه‌های بالای ریسک اقتصادی و سیاسی می‌باشند، سرازیر می‌نمایند. با عنایت به تحولات جهانی‌سازی مبتنی بر آزادسازی هرچه بیشتر اقتصاد و توجه و تأکیدی که در این بستر به انتقال سرمایه توسط شرکت‌های چندملیتی از سوی کشورهای درحال توسعه شده است و مباحثی که پیرامون پیامدهای مثبت حاصل از جذب منابع مالی و سرمایه‌گذاری‌های خارجی و اثرات مثبت احتمالی تشویق‌کننده آن بر روند سرمایه‌گذاری‌های بخش خصوصی به دلیل اشاعه فناوری و دانش پیشرفته به سایر بخش‌ها و ارتقای سطح مدیریت در کارهای مختلف تحقیقی و آموزشی به‌دست‌آمده است، مشخص است که جهت بهره‌مندی از رشدی مناسب و دستیابی به بازارهای بین‌المللی، جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی در صورت کنترل و هدایت صحیح آن در جریان فعالیت‌های اقتصادی مولد و فراهم ساختن شرایط لازم به‌عنوان یک‌راه حل منطقی و یکی از برنامه‌های اولویت‌دار دولت در برنامه‌های توسعه باشد.

پیشنهادها و راه‌کارهای اجرایی رفع موانع جذب سرمایه‌گذاری مستقیم در سطح کشور
در پایان مطالب زیر به‌عنوان راه‌کارهای حمایتی در جذب سرمایه‌گذاری خارجی ارائه شده است:

- بازتعریف وظایف و اختیارات سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های فنی و اقتصادی (ایران به طوری که سرمایه‌گذار خارجی، نماینده دولت برای اخذ مجوز سرمایه‌گذاری در ایران را تنها یک نهاد و آن هم این سازمان بداند و با نهادهای متفاوت مواجه نگردد)؛
- بازنگری در قانون اساسی و قانون تجارت و قانون بورس و اوراق بهادار؛
- وحدت رویه در عملکرد سه قوه و شورای نگهبان برای جذب حداکثری سرمایه‌گذاری خارجی؛
- تبلیغات گسترده و اطلاع‌رسانی شفاف و در اختیار گذاردن آئین‌نامه‌ها و مقررات موضوع سرمایه‌گذاری از سوی دستگاه ذی‌ربط اجرائی (سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های فنی و اقتصادی) جهت انعکاس در وب‌سایت و در اختیار گذاردن متقاضیان سرمایه‌گذاری خارجی؛
- تشکیل کارگروه‌های تخصصی کارشناسی؛
- برگزاری برنامه‌های بازدید از پروژه‌های سرمایه‌گذاری موفق و جاذبه‌های طبیعی، گردشگری‌ها و کشور؛
- شرکت فعال در نمایشگاه‌های بین‌المللی برای معرفی فرصت‌های سرمایه‌گذاری در ایران؛
- برگزاری جلسات با سفرا و کارگزاران اقتصادی سفارت‌خانه‌ها و سرکنسولگری‌های سایر کشورها؛
- بهینه‌سازی پایگاه اینترنتی سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های فنی و اقتصادی ایران؛
- توسعه تعامل با سفارت‌خانه‌ها و سرکنسولگری‌های مستقر در سطح کشور و همچنین سایر تشکل‌های مشابه داخلی و خارجی برای شناسایی سرمایه‌گذاران خارجی علاقه‌مند به سرمایه‌گذاری در داخل کشور و ارائه فرصت‌های سرمایه‌گذاری دارای طرح‌های امکان‌سنجی در سطح کشور به متقاضیان سرمایه‌گذاری؛
- ضرورت گسترش تعامل با سفارتخانه‌های ایران در سایر کشورها در خصوص شناسایی ایرانیان مقیم خارج از کشور جهت تشویق و ترغیب آن‌ها به سرمایه‌گذاری در موطن اصل؛
- اطلاع‌رسانی شفاف و به‌هنگام از توانمندی‌های اقتصادی و فرصت‌های سرمایه‌گذاری کشور از طریق سفارتخانه‌ها، نشریات خطوط هوایی بین‌المللی، رسانه‌های گروهی،

- ظهور بلیت‌های هواپیمایی خطوط داخلی و خارجی، ایجاد لینک با سایت‌های اینترنتی پرمخاطب و ...؛
- ایجاد و گسترش ارتباطات با مؤسسات مالی بین‌المللی (مانند بانک جهانی، بانک توسعه اسلامی) برای استفاده متقاضیان سرمایه‌گذاری محلی از تسهیلات این‌گونه بانک‌ها از طریق رایزنی با سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های فنی و اقتصادی ایران؛
 - ضرورت ایجاد و تشکیل صندوق حمایت از سرمایه‌گذاری؛
 - ایجاد و گسترش تعامل دوسویه سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های فنی و اقتصادی ایران: با مجامع علمی و دانشگاهی استانی و ملی در شناسایی و تبیین زمینه‌ها و فرصت‌های سرمایه‌گذاری کشور؛
 - تلاش برای لغو و کاهش انحصارات و رانت‌های اقتصادی در برخی دستگاه‌های اجرایی برای تهیه سهل و آسان عوامل تولید و مواد اولیه موردنیاز بنگاه‌های اقتصادی در راستای ترغیب و تشویق سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی؛
 - تخصصی نمودن فعالیت شهرک‌های صنعتی در قالب خوشه‌های صنعتی برای کاهش هزینه‌های تولید، ترانزیت، بازاریابی و ... در جهت ترغیب سرمایه‌گذاران؛
 - ضرورت تشکیل جلسات کارشناسی با مدیران بانک‌ها در جهت ایجاد وحدت رویه در نحوه ارائه خدمات و تسهیلات بانکی به سرمایه‌گذاران؛
 - بازتعریف وظایف و مأموریت‌های مناطق آزاد و ویژه‌بر اساس مزیت‌ها و تخصصی کردن فعالیت‌ها در هر یک از مناطق؛
 - برقراری امنیت اقتصادی و ثبات در روابط خارجی؛
 - ایجاد فرصت شکل‌گیری نهادهای متنوع و ابزارهای مالی؛
 - اعطای تسهیلات ارزی؛
 - تثبیت نرخ ارز و شفاف نمودن سیاست‌های ارزی؛
 - اعطای معافیت‌های مالیاتی با جهت‌گیری تولیدی - صنعتی؛
 - رایزنی با شرکت‌های بیمه به جهت بیمه نمودن آورده سرمایه‌گذاران در برابر ریسک‌های مختلف از جمله ریسک نرخ ارز؛
 - حمایت از حقوق مالکیت.

فهرست منابع

الف. منابع فارسی

- بختیاری کشکجانی، رضا (۱۳۹۳)، جایگاه سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشورهای در حال توسعه و عوامل مؤثر بر جذب آن. پایان‌نامه (کارشناسی ارشد)، ۹۶ صفحه.
- بی‌طرفان، وحیده (۱۳۹۱)، بررسی اثر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر رشد اقتصادی کشورهای در حال توسعه و تعمیم آن به ایران، پایان‌نامه (کارشناسی ارشد)، دانشگاه الزهراء (س). دانشکده علوم اجتماعی، ۹۱ صفحه.
- خاتمی، همایون (۱۳۸۰)، بررسی سرمایه‌گذاری خارجی در ایران، پایان‌نامه (کارشناسی ارشد)، ۱۱۰ صفحه.
- دهدار، فرزین (۱۳۹۵)، نقد و بررسی قانون تشویق و حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی، پایان‌نامه (کارشناسی ارشد)، دانشگاه تهران. دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۱۰۲ صفحه.
- رحمانی، امیر (۱۳۹۰)، بررسی تأثیر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر رشد اقتصادی ایران، پایان‌نامه (کارشناسی ارشد)، دانشگاه صنعتی اصفهان، دانشکده صنایع و سیستم‌ها، ۱۳۷ صفحه.
- رحیمی رضایی، وحید (۱۳۹۴)، بررسی موانع حقوقی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در ایران با تکیه بر سرمایه‌گذاری در حوزه انرژی، پایان‌نامه (کارشناسی ارشد)، دانشگاه شهید بهشتی، دانشکده حقوق، ۱۳۸ صفحه.
- رفعت، بتول (۱۳۸۷)، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و یکپارچگی‌های اقتصادی، پایان‌نامه (کارشناسی ارشد)، دانشگاه اصفهان، دانشکده علوم اداری و اقتصاد، ۱۱۶ صفحه.
- ملکی، مهران (۱۳۸۹)، بررسی تأثیر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر رشد اقتصادی با تأکید بر کشورهای صادرکننده نفت، پایان‌نامه (کارشناسی ارشد)، دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده علوم انسانی، ۸۸ صفحه.
- مهدوی زفرقندی، زهرا (۱۳۸۵)، تأثیر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در بخش‌های اقتصادی بر رشد اقتصادی، پایان‌نامه (کارشناسی ارشد)، دانشگاه شهید بهشتی، دانشکده علوم اقتصادی و سیاسی، گروه اقتصاد، ۹۷ صفحه.

ب. منابع انگلیسی

- Arumugam, Rajenthran. (2009). Malaysia: An Overview Of The Legal Framework For Foreigndirect Investment-Economics And Finance No. 5, 56-78.
- Asrar, Omar. (2014). An Assessment Of The Malaysian Government Policies To Promote Foreign Direct Investment-Department Of Politics And International Studies, 73 p.
- Azmi, Shahrin. Bin, Abdul Rahim (2005). The Changing Role Of Fdi In The Malaysian Economy – An Assessment, 73-94.
- Cassey, Lee. (2012). Productivity And Foreign Direct Investment In The Turkish Manufacturing Sector During The Financial Crisis, 28 p.
- Henry, Loewendahl. and Ebru, Ertugal-Loewendahl. (2016). Turkey’s Performance In Attracting Foreign Direct Investment, 87 p.
- Karimi, Mohammad Sharif. and Yusop, Zulkornain. (2015). University Putra Malaysia Fdi And Economic Growth In Malaysia, 43-65.
- Nor, Zahid Elyas. (2009). Foreign Direct Investment In Manufacturing Industry Of Malaysia: An Empirical Study, 138 p.
- Shujirourata, Martin. (2015). Empirical Analysis On Emerging Issues Of Malaysia Outward Fdi From Macroeconomic Perspective-International Review Of Business Research Papersvol, 14-29.
- Thiam, Hee Ng. Research And Statistics Branch. (2014). Foreign Direct Investment And Productivity:Evidence From The East Asian Economies, 156 p.
- Wong, Hock. (2018). Tsen-Foreign Direct Investment In Anufacturing Industry Of Malaysia: An Empirical Study-Universiti Malaysia Sabah, 94 p.